

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทรัพยากรมนุษย์ เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานทุกประเภท แม้วิทยาการหรือเทคโนโลยีต่างๆ จะก้าวหน้ากว้างไกลไปเพียงใดก็ตามมนุษย์ก็ยังถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่มีค่า และสำคัญยิ่งต่อการทำงานอยู่ไม่เปลี่ยนแปลง และดูเหมือนนั้นว่าจะทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม รวมถึงพระสงฆ์ด้วย จึงเป็นปัญหา เพราะสังคมปัจจุบันกำลังอยู่ในสภาพที่เสียสมดุลในด้านต่างๆ เช่น ๑) ในด้านสิ่งแวดล้อม เป็นเรื่องที่โลกกำลังอยู่ในภาวะขาดแคลนพลังงานและมีสภาพอากาศแปรปรวน ซึ่งเป็นผลมาจากการบริโภคที่เกินพอดีของมนุษย์ ๒) ในด้านสังคมเป็นเรื่องที่มีการใช้ความรุนแรงต่อเด็กและสตรีมากขึ้นและมีการทุจริตคอร์รัปชันอย่างแพร่ระบาดทั้งในภาครัฐและเอกชน ซึ่งเป็นผลมาจากความเสื่อมถอยทางจริยธรรม ๓) ในด้านการดำเนินชีวิตเป็นเรื่องที่วิถีชีวิตในปัจจุบันทำให้คนเกิดความเครียดมีอารมณ์ร้อนและหงุดหงิดง่าย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงสุขภาพจิตที่ย่ำแย่ ๔) ในด้านการแสดงความคิดเห็น เป็นเรื่องที่มีการมีจุดยืนทางความคิดที่ตรงข้ามกันกลายเป็นสิ่งที่ไม่อาจยอมรับได้ แสดงให้เห็นถึงการไม่เปิดใจรับความแตกต่างขาดการใช้เหตุผลและความเป็นกลาง ซึ่งมีส่วนกระตุ้นให้เกิดความขัดแย้งและการทะเลาะวิวาท ดังนั้นเมื่อมองในภาพรวมแล้วคงไม่อาจปฏิเสธได้เลยว่าสภาพที่ขาดสมดุลเหล่านี้ล้วนสร้างความเดือดร้อนในการดำเนินชีวิตของคนในสังคม

นับตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๓ เป็นต้นมา สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งองค์การสหประชาชาติ (United Nations Development Programme : UNDP) ได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาคนของโลก โดยใช้คำว่า “การพัฒนามนุษย์” หรือ “Human Development” และได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาที่ถือประชาชนเป็นศูนย์กลาง (People Centered) ซึ่งในรายงานการพัฒนาคนของประเทศไทย พ.ศ.๒๕๕๐ ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่าเป็นการส่งเสริมให้คนมีทางเลือกในชีวิตมากขึ้นสามารถใช้ชีวิตอย่างเต็มศักยภาพ มีสุขภาพดีและมีความมั่นคงในชีวิต รวมทั้งมีเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทั้งนี้ย่อมต้องอาศัยสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้คนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ และสามารถเข้าถึงเครื่องมือสำคัญในการเพิ่มสมรรถนะของตนเอง ได้แก่ ความรู้ ทรัพยากร และการมีส่วนร่วมในชุมชนหรือสังคม ในด้านเศรษฐศาสตร์นั้นเป็นการเพิ่มทุนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในด้านรัฐศาสตร์ยังเป็นการเตรียมประชากรสำหรับการเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาประชากรสู่ในระบอบประชาธิปไตย^๑ และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้นยังมีการจัดการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคนทำงานเกี่ยวกับการกำหนด และการดำเนินนโยบายในด้านการวางแผนกำลังคนการจัดหาและคัดเลือกคนทำงานในการพัฒนา การจ่ายค่าตอบแทนการประชาสัมพันธ์ เพื่อการธำรงรักษากำลังคน การพัฒนาสภาพการทำงานอย่างเป็นธรรม เพื่อความมุ่ง

^๑ จีระ หงส์ลดารมภ์, แนวคิดและหลักการ ขอบข่าย ของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๓), หน้า ๕.

หมายให้ทำงานอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นส่วนสำคัญในความสำเร็จขององค์กรในขณะที่พุทธศาสนานี้ได้กล่าวถึงเรื่องการพัฒนามนุษย์หรือการพัฒนาคนมานานกว่า ๒๕๐๐ ปี การปรับเปลี่ยนหลักการพัฒนากการทรัพยากรมนุษย์ให้เข้ากับยุคสมัยการบริหารงานบุคคล

ในปัจจุบันจึงหันมาใช้วิธีการบริหารงานทรัพยากรมนุษย์และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแนวพระพุทธศาสนากันมากขึ้น ซึ่งมีระบบการให้รางวัลและการลงโทษ ซึ่งเทียบได้กับการใช้พระเดชพระคุณในสมัยปัจจุบันนั้นคือใครทำดีก็ควรได้รับการยกย่องใครทำผิดก็ควรได้รับการลงโทษดังพระบาลีที่ว่า “นิคฺคณฺเห นิคฺคหารํ ปคฺคณฺเห ปคฺคหารํ ชมฺคณฺที่ควมชมฺ ยกฺยอํบุคคลที่ควรยกย่อง”^๒ ซึ่งพระพรหมคุณาภรณ์^๓ ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า ในวงวิชาการมองว่ามนุษย์เป็นทรัพยากร เป็นทุน เป็นแรงงาน เป็นหนึ่งในปัจจัยการผลิตทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ ทำอย่างไรจะให้ไปเป็นกำลังหรือเป็นทุนที่มีคุณภาพ เพื่อสนองความต้องการของสังคมให้ได้ผลดี การมองมนุษย์นั้นมองได้หลายอย่าง มนุษย์ต้องมีปัญหาที่จะทำการเปลี่ยนแปลงสังคมหรือแก้ไขปัญหาของสังคมจึงเป็นมนุษย์ที่ดี การพัฒนาคนจะต้องพัฒนาจนถึงขั้นเป็นผู้ขึ้นไปอยู่เหนือกระแสสังคมได้^๔ สำหรับพระพุทธศาสนา มองเห็นว่ามีมนุษย์และสัตว์ทั้งหลายเมื่อเกิดมาในโลกนี้แล้วล้วนต้องประสบกับความทุกข์ด้วยกันทั้งสิ้น

ในพระพุทธศาสนาจึงมีจุดหมายสูงสุดที่จะทำให้มนุษย์ได้ข้ามพ้นไปจากห้วงทุกข์และการที่จะพ้นจากทุกข์ได้นั้นก็ด้วยการพัฒนาจิตนั่นเอง ภาวะที่แผ่แผ่เรียกว่า “ศักยภาพของมนุษย์” ซึ่งพระพุทธศาสนาถือว่าโดยธรรมชาติของมนุษย์แล้วสามารถที่จะฝึกฝนพัฒนาตนเองผู้ที่สามารถพัฒนาได้ถึงขั้นสูงสุดจะได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่ประเสริฐสุด ดังพระพุทธพจน์ว่า “ในหมู่มนุษย์คนที่อดกลั้นถ้อยคำล่วงเกินได้ชื่อว่าเป็นผู้ฝึกตนได้แล้วเป็นผู้ประเสริฐที่สุด”^๕ แต่มนุษย์ยังขาดพัฒนาในทางจิตอยู่มากทั้งนี้เพราะ ขาดการพัฒนาตนหรือพัฒนาตนไม่ถูกต้องทำให้จิตไม่เจริญถึงที่ควรจะเป็นการพัฒนาคนในพระพุทธศาสนามีการจัดการศึกษาโดยลำดับ (อนุปปพสิกขา) มีการปฏิบัติโดยลำดับ (อนุปปพปฏิบัติ) ดำเนินตามลำดับขั้นไม่ข้ามขั้นตอน ประพฤติธรรมอันจักอำนวยประโยชน์ทั้ง ๓ ตามลำดับ คือ ประโยชน์ปัจจุบัน ประโยชน์ภายหน้าและประโยชน์สูงสุด คือมรรคผลนิพพาน^๖ มนุษย์นั้น เมื่อมนุษย์ใช้การพัฒนาไปเพื่อเอามนุษย์ไปเป็นทาสรับใช้สิ่งแวดล้อม ซึ่งจะเป็นภาวะการณ์ที่สร้างปัญหามากมายมุ่งจะให้หันสังคมตะวันตกคือยุโรปและอเมริกา จึงพยายามแสวงหาความจริงภายนอกตัวยิ่งกว่าภายในตัวตามหลักวิทยาการสมัยใหม่ จึงสร้างความร่ำรวยและมีพิชภัยอยู่รอบด้าน^๗

^๒ พระมหาสุภกิจ สุภกิจโจ (ภักดีแสน), “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา : กรณีศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๑๖.

^๓ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), *การพัฒนาที่ยั่งยืน*, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโกลดสมิทอง, ๒๕๕๑), หน้า ๕

^๔ พยอม วงศ์สารศรี, *การบริหารทรัพยากรมนุษย์*, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๒), หน้า ๕.

^๕ ขุ.ธ.(บาลี) ๕/๓๗, ขุ.ธ. (ไทย) ๕/๓ /๓๓.

^๖ ที.ปาฎีกา ๑๖๐/๑๐๐.

^๗ วศิน อินทสระ, *แนวทางพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักพุทธศาสนา*, (สมุทรปราการ : ชุมทองอุตสาหกรรมและการพิมพ์, ๒๕๕๘), หน้า ๖.

ปัญหาในเรื่องการศึกษาที่มุ่งเอาเน้นความเป็นใหญ่เป็นเจ้าคนนายคน และการพัฒนาที่เน้นในทางวัตถุมากเกินไปจนล้มการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มาเป็นเวลานาน ควรนำไปพัฒนาพระสงฆ์ที่มีความสนใจพัฒนาตนเอง เสริมสร้างความสามัคคีแก่หมู่พระสงฆ์ไม่ให้เกิดความเบียดเบียนในการงานการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ได้นำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการพัฒนางานในหน้าที่ตามสมควร อีกทั้งการสร้างค่านิยมในสังคมใหม่ สังคมจะได้เจริญอย่างไม่ได้สัดส่วนสมบูรณ์ ในสังคมไทยปัจจุบันส่วนใหญ่พัฒนาตามสังคมตะวันตก ตามอย่างเขาจึงก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมาอีกมากทั้งเรื่องของความเสื่อมทางศีลธรรม อบายมุข ปัญหาความรุนแรง ปัญหาสิ่งเสพติด อันเป็นผลมาจากการละเลยหลักพระพุทธศาสนาที่มุ่งเน้นถึงการพัฒนาบุคคลจากข้างใน คือ ทางด้านจิตใจมากกว่าวัตถุ โดยใช้หลักที่มาประกอบการวิจัย คือหลักไตรสิกขา เป็นหลักธรรมที่สามารถพัฒนามนุษย์ทั้งกาย วาจา และใจไปพร้อมๆ กัน ซึ่งจะทำให้มนุษย์ที่ได้รับการพัฒนามีความเป็นอยู่ที่ดีและมีความสุขมากกว่าการพัฒนาตามหลักการทั่วไป ตลอดถึงพระสงฆ์ที่เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณในการพัฒนาจิตใจและพัฒนาด้านต่างๆ เปรียบเหมือนแสงเทียนให้แสงสว่างเป็นประโยชน์แก่ผู้คน เป็นแสงส่องนำทางของชาวบ้าน ผู้นำการเริ่มสร้างสรรค์สิ่งทั้งหลายทั้งปวงด้วยหลักธรรมที่ถูกต้องดีงามและได้ประโยชน์สูงต่อความเจริญก้าวหน้าเป็นปึกแผ่น และเป็นประโยชน์แก่พุทธบริษัทอย่างครบถ้วนบริบูรณ์^๔

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของพระสังฆาธิการในจังหวัดกำแพงเพชร เพื่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดกำแพงเพชร เพื่อหาคำตอบว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของพระสังฆาธิการในจังหวัดกำแพงเพชร มีรูปแบบ คือ อบรม ศึกษา พัฒนา นำหลักไตรสิกขา หาวีธีการ และหาผลของการบริหารว่าเป็นอย่างไร โดยในเบื้องต้นจะต้องค้นคว้าศึกษาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ นำมาเป็นกรอบในการวิจัย โดยจะศึกษาแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในสังคมปัจจุบัน

เพื่อประโยชน์สุขของคนในสังคม เป็นหลักธรรมที่สามารถพัฒนามนุษย์ทั้งกาย วาจา และใจ ไปพร้อมๆ กัน ซึ่งจะทำให้มนุษย์ที่ได้รับการพัฒนามีความเป็นอยู่ที่ดีและมีความสุข มุ่งเน้นถึงการพัฒนาบุคคลจากข้างใน คือ ทางด้านจิตใจมากกว่าวัตถุนิยม เป็นแสงส่องนำทางของชาวบ้าน ผู้นำการเริ่มสร้างสรรค์สิ่งทั้งหลายทั้งปวงด้วยหลักธรรมที่ถูกต้องดีงามและได้ประโยชน์สูงต่อความเจริญก้าวหน้าของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดกำแพงเพชร กระบวนการในการประพัตที่เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมให้อยู่ในระเบียบ แบบแผน มีความรับผิดชอบหน้าที่

มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ประสบการณ์ และทัศนคติอันเหมาะสมเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของพระสังฆาธิการในจังหวัดกำแพงเพชร ตามหลักไตรสิกขา ศีล สมาธิ และปัญญา อันเป็นวิถีทางของการดำเนินชีวิตที่ดีงามของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักพุทธศาสนาของการอยู่ร่วมกันด้วยดีกับผู้อื่น และสังคม อย่างเกื้อกูลต่อกัน และการพัฒนาตนเองในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาเพื่อให้เกิดปัญญา ในการใช้สติปัญญาแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นยังสามารถแก้ไขปัญหในชีวิตประจำวันได้ จนถึงศึกษาวิจัยเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ เพื่อสรุป ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของพระสังฆาธิการในจังหวัดกำแพงเพชรจะได้นำมาปรับใช้กับให้ตรงตามแผนการพัฒนา ต่อๆ ไปอีก

^๔ อ้างในพระไตรปิฎก โดยพิสิฐ เจริญสุข, คู่มือการปฏิบัติการของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๔๑), หน้า ๖๕.

๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาความคิดเห็นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของพระสังฆาธิการในจังหวัดกำแพงเพชร

๒. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของพระสังฆาธิการในจังหวัดกำแพงเพชรโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๓. เพื่อศึกษา ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของพระสังฆาธิการในจังหวัดกำแพงเพชร

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑. รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของพระสังฆาธิการในจังหวัดกำแพงเพชร เป็นอย่างไร

๒. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของพระสังฆาธิการในจังหวัดกำแพงเพชร มีความแตกต่างอย่างไร

๓. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของพระสังฆาธิการในจังหวัดกำแพงเพชร มีปัญหาอุปสรรคและแนวทางการพัฒนาอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของพระสังฆาธิการในจังหวัดกำแพงเพชร” ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ไว้ดังนี้

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของพระสังฆาธิการในจังหวัดกำแพงเพชร” ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหา ๓ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านศีล ๒) ด้านสมาธิ ๓) ด้านปัญญา ด้วยการนำทฤษฎีของลีโอนาร์ด แนต์เลอร์ (Leonrad Nadler) ทั้ง ๓ ด้าน มาร่วม คือ อบรมศึกษา และพัฒนา เพื่อพัฒนางานกิจการคณะสงฆ์ ๖ ด้าน มี ๑) ด้านการปกครอง ๒) ด้านการศาสนศึกษา ๓) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ๔) ด้านการเผยแผ่ ๕) ด้านการสาธารณูปการ ๖) ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ซึ่งผู้วิจัยจะเน้นที่ด้านงานการศาสนศึกษาของพระสงฆ์เป็นสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของพระสังฆาธิการในจังหวัดกำแพงเพชร

๒. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ จำนวนพรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษานักธรรม วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของพระสังฆาธิการ ในจังหวัดกำแพงเพชร” ทั้ง ๓ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านศีล ๒) ด้านสมาธิ และ ๓) ด้านปัญญา ด้วยการนำทฤษฎีของลีโอนาร์ด แนต์เลอร์ (Leonrad Nadler) ทั้ง ๓ ด้าน มาร่วม คือ อบรม ศึกษา และพัฒนา

๓. ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑) ประชากร (Population) ได้แก่ พระสงฆ์ที่อยู่จำพรรษาในจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน ๔,๖๔๕ รูป^๙

๒) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก (In depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๒ รูป/คน

๔. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร มี ๑๑ อำเภอ^{๑๐}

๕. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ.๒๕๕๘ ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๕๙ รวมระยะเวลาในการดำเนินการเป็น ๖ เดือน

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑. พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของพระสังฆาธิการในจังหวัดกำแพงเพชร แตกต่างกัน

๒. พระสงฆ์ที่มีจำนวนพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของพระสังฆาธิการในจังหวัดกำแพงเพชร แตกต่างกัน

๓. พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาสามัญต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของพระสังฆาธิการในจังหวัดกำแพงเพชร แตกต่างกัน

๔. พระสงฆ์ที่มีวุฒิศึกษานักธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของพระสังฆาธิการในจังหวัดกำแพงเพชร แตกต่างกัน

๕. พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของพระสังฆาธิการในจังหวัดกำแพงเพชร แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑. การการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง กระบวนการในการประพடுத்தที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมให้อยู่ในระเบียบ แบบแผน มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ประสพการณ์ และทัศนคติอันเหมาะสมเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของพระสังฆาธิการในจังหวัดกำแพงเพชร ตามหลักไตรสิกขา

๒. ไตรสิกขา หมายถึง หลักปฏิบัติเพื่อพัฒนาชีวิต หรือพัฒนาตนเอง ๓ ชั้น ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา อันเป็นวิถีทางของการดำเนินชีวิตที่ถึงงามของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักพุทธศาสนา โดยมีเป้าหมายเพื่อให้บุคคลผู้ปฏิบัติตามได้พัฒนาตนเองให้สูงขึ้นประกอบด้วย

^๙สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดกำแพงเพชร ข้อมูล วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๘

^{๑๐}สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดกำแพงเพชร ข้อมูล วันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๘

๓. ศิล หมายถึง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในด้านร่างกาย จิตใจให้ผู้เรียนเลือกกระทำผิดหรือถูก ในการตอบสนองสถานการณ์ที่ผู้สอนกำหนดให้ ซึ่งเป็นพื้นฐานเบื้องต้นของการอยู่ร่วมกันด้วยดีกับผู้อื่น และสังคม อย่างเกื้อกูลต่อกัน ไม่ทำร้ายเบียดเบียนกัน ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

๔. สมาน หมายถึง การพัฒนาจิตใจให้มีคุณธรรมต่อกันและกัน ก็คือการฝึกฝนพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพจิตดี สมรรถภาพจิตดี และสุขภาพจิตดีมีความอดทนต่อเพื่อนฝูงในชั้นเรียน มีความสามารถมีความพร้อม มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การทำงานที่ได้ทำและการพัฒนาตนเองในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาเพื่อให้เกิดปัญญา

๕. ปัญญา หมายถึง การฝึกฝนอบรมพัฒนาตนเองในการพิจารณาสิ่งทั้งปวงให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องตามความเป็นจริง มีความคิดสร้างสรรค์ปรับปรุงสิ่งใหม่ๆ เสมอ มีสติกำหนดรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจนสามารถพัฒนาตนเองในการใช้สติปัญญาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจนสามารถแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันได้ หรือที่เรียกว่าจะต้องมีภูมิคุ้มกันตนเอง มีเหตุผลเชิงจริยธรรมในการดูจากตัวอย่างที่ดี

๖. พระสังฆาธิการ หมายถึง ตำแหน่งของพระภิกษุผู้ปกครองคณะสงฆ์ ซึ่งกำหนดตำแหน่งในกฎหมายตราสามดวง ฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ.๒๕๔๑) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอน พระสังฆาธิการ ซึ่งในที่นี้หมายถึง เจ้าอาวาส

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ทำให้ทราบถึงรูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของพระสังฆาธิการในจังหวัดกำแพงเพชร

๒. ทำให้ทราบถึงความแตกต่างของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของพระสังฆาธิการในจังหวัดกำแพงเพชร

๓. ทำให้ทราบปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของพระสังฆาธิการในจังหวัดกำแพงเพชร

๔. สามารถนำผลทางการวิจัยประยุกต์ใช้กับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์